

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۱۰/۱۲
تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۸۸/۱۱/۷

فهیمة زارعزاده^۱
حسنعلی پورمند^۲

بازنمود باورداشت های مردم یزد در نقش نمادین سرو

چکیده

تصور و پنداشت نمونه های نمادین و سپس ساخت آنها از آشکارترین تلاش های انسانی است که نمادها را با داشتن بیانی ورای صورت ظاهری شان، دربردارندۀ معانی متعددی براساس باورداشت های بنیادین جامعه می سازد. سرو نمادین از نمونه هایی است که در بستر حیات اجتماعی و زندگی مردم یزد، بیشترین فرصت و امکان را برای ایجاد نظام باورهای شان در جریان آیین ها، رفتارهای اجتماعی و کسوت های گوناگون هنری فراهم آورده است. حوزه مورد مطالعه، حرکت از بانمایی واقع گرای سرو به سوی شکل قراردادی و تبدیل به موتیف یا نقش مایه ای تزئینی است. اجتماعی که در این مقاله بر آن تأکید شده است پراکندگی بسیار خاصی دارد. میدان تحقیق از دو بخش تشکیل یافته است: ۱- سرو طبیعت گرا حول محور برپایی مناسک؛ و ۲- تمرکز بر سرو نمادگرا و تفسیر نقش و طرح های تزئینی آن. این مطالعات نشان دهنده آن اند که درخت سرو، از نمایان ترین توصیف ها گرفته تا معنای باطنی و مفهوم درخت زندگی، دارای جوهری روحانی بوده است و در محور زیست زمانی مردم یزد، به نماد ایده هایی بدل گشته که مردم با داشتن گرایش طبیعی به آفرینش در ذهن پرورانده اند. از آن جمله است نماد انکشاف و بالندگی زندگی روانی - و نه صرفاً به خاطر ویژگی های زیباشناختی - که مردم به گونه ای ناخودآگاه با نمادین ساختن آن به اشکال مختلف آفریده، به آن حالتی مذهبی یا هنری داده اند تا به خودآگاهی در احساسات جمعی شان دست یابند.

کلیدواژه ها: سرو، نماد، درخت، آیین، نقش.

دانشجوی دکتری پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، استان تهران، شهر تهران

E-mail: fahimzarezaadeh@gmail.com

استادیار گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، استان تهران، شهر تهران (نویسنده مسئول)

E-mail: hapourmand@yahoo.com